

PROGRAM FUNKCJONALNO UŻYTKOWY DLA ODNOWIENIA STOLARKI
OKIENNEJ ORAZ WSTAWIENIA OKIEN DUBELTOWYCH I ODNOWIENIA DRZWI I
ŻALUZJI NA DZWONNICY

Fot. 1 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, widok ogólny

OBIEKT- Kościół Narodzenia N.M.P. w Szóstce

LOKALIZACJA- Szóstka 34, 21-570 Drelów

ZLECENIODAWCA- Parafia Narodzenia N.M.P. w szóstce, Ks. Tomasz Mikołajczuk

AUTOR OPRACOWANIA- Konserwator Dzieł sztuki mgr Zofia Kamińska

ZAKRES OPRACOWANIA- stolarka okienna, żaluzje

1. Opis obiektu
2. Ocena stanu zachowania.
3. Założenia programowe

Kwiecień 2024

1. OPIE OBIEKTU.

Stefan Zbarski wojewoda trocki, w 1551 r. wybudował kościół drewniany i uposażył. Następny kościół zbudowany został w 1758 r., który w 1875 zamieniony został przez rząd rosyjski na cerkiew. Obecny kościół parafialny murowany, wybudowany w latach 1889-1890, poświęcony w 1919 r. i tegoż roku wznowiona została parafia. Styl bizantyjski.

Cerkiew w Szóstce została zbudowana według projektu Wiktora Syczugowa w latach 1888-1890. Budowa świątyni została sfinansowana przez państwo[1]. W 1915 obiekt został porzucony, gdy prawosławni mieszkańcy Szóstki udali się na bieżnięstwo. Cztery lata później opuszczoną świątynię przejął Kościół katolicki. Przez szesnaście lat był to kościół obrządku łacińskiego, następnie od 1931 cerkiew neounicka, jedna z dziesięciu takich placówek duszpasterskich w regionie. Po II wojnie światowej świątynia ponownie znalazła się w rękach katolików obrządku łacińskiego.

Cerkiew w Szóstce została wzniesiona w stylu bizantyjsko-rosyjskim, na planie krzyża. Obiekt posiada jedną nawę skonstruowaną na planie kwadratu, zwieńczoną monumentalną pojedynczą kopułą na cylindrycznym bębnie. Konstrukcja kopuły potęguje monumentalne wrażenie, jakie wywołuje niewielka rozmiarowo budowla[3]. Niższe ramiona krzyża są wyodrębnione ryzalitowo, każde z nich wzniesiono na planie prostokąta. Nad przedsionkiem cerkwi wznosi się dzwonnica zwieńczona hełmem, flankowana dwiema przyporami[3]. Pomieszczenie ołtarzowe świątyni zamknięte jest poligonalnie. Całość dodatkowo zdobią fryzy arkadkowy i schodkowy.

2. OCENA STANU ZACHOWANIA

OKNA

Stan zachowania stolarki okiennej wykazuje daleko posunięte zniszczenia w warstwie technicznej oraz estetycznej. Obserwuje się na powierzchni konstrukcji okien liczne spękania i deformacje. Powierzchni drewna straciła swoje powłoki zabezpieczające i obecnie narażona jest na destrukcyjne procesy pochodzące z działalności wód opadowych.

Odpowiedzialne za degradację drewna są również bakterie, które w warunkach wysokiej wilgotności podłoża powodowały zmiany struktury drewna na poziomie ścianek komórkowych i w rezultacie rozkład celulozy i hemicelulozy. Podwyższona wilgotność sprzyjała również rozwojowi grzybów, które występują tutaj na powierzchni jak i wewnątrz tkanki drzewnej. Procesy rozkładu drewna powodują zmiany makro i mikrostrukturalne wpływające na jego cechy fizyczne i mechaniczne. Większość przyczyn powiązana w tym przypadku powiązana jest ze sobą i przebiega cyklach wysychania i nawilżania drewna.

Fot. 2 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

W efekcie tych zmian nastąpiły rozszczelnienia konstrukcji i lokalnie spękania ramiaków. Użyte drewno sosnowe nie jest najwyższej jakości i nie wytrzymuje naprężeń związanych w wymianą wilgotności w strukturze drewna. Pojawiają się też liczne uszkodzenia w miejscach mocowania elementów metalowych, które w wyniku korozji również powodują zniszczenia struktury drewna.

Przeszklenia wykonane z szyb pojedynczych cienkich obsadzono w profilach ramiaków z zastosowaniem tradycyjnego kitu szklarskiego (olejnego) pierwotnie, ale widać liczne uzupełnienia do których użyto współczesnych mas silikonowych barwionych w masie.

Fot. 3 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 4 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej i ubytki szklenia.

Są miejsca w których ubytki szkła uzupełniano częściowo masą uszczelniającą bez powodzenia.

Cała powierzchnia okien pokryta jest łuszczącą się warstwą ciemno brązowej farby olejnej przez co obiekt nie tylko narażony jest na zniszczenia mechaniczne ale utracił swoje walory estetyczne.

Duże okna o wielopodziałowej konstrukcji przeszklone cienkimi szybami pojedynczymi nie spełniają funkcji termoizolacyjnej w należytym stopniu i nie zabezpieczają obiektu przed przenikaniem zimna a także w wielu miejscach i wilgoci ze względu na ubytki przeszklenia.

ŻALUZJE DZWONNICY

W otworach okiennych dzwonnicy, na konstrukcji stalowej wykonano żaluzje w układzie poziomym. Wykonano je z blachy metalowej łącząc do konstrukcji metalowej w świetle okna i drewnianej w murze.

Cała powierzchnia pokryta jest grubą warstwą farby olejnej i trudno jest ocenić dokładnie stan powierzchni pierwotnej. Niedawne zabiegi estetyzującej pokryły warstwą czerwonej tlenkowej farby uszkodzenia. Widoczne są zniekształcenia i deformacje metalowej blachy oraz drobne ubytki w miejscu łączenia metalu z zaprawami tynkarskimi.

Fot. 5 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, żaluzje strona frontalna.

Po usunięciu warstw farby olejnej będzie można ocenić stan techniczny obiektu, zasięg korozji i ubytki formy. Zakłada się, że pod powłoką mogą znajdować się miejsca zaatakowane korozją, oraz ubytki spowodowane wypłukiwaniem produktów oksydacji.

Fot. 6 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, Żaluzje strona południowa.

3. Założenia programowe.

Okna

Zakłada się wykonanie niezbędnych napraw zachowanej oryginalnej stolarki okiennej z uwzględnieniem wymiany przeszkleń w miejscach ubytków oraz nadaniem kolorystyki spójnej z kolorystyką stolarki drzwiowej.

Ze względu na brak spełniania norm termoizolacyjności proponuje się wykonanie dubeltowych okien od strony wewnętrznej obiektu w taki sposób aby nie kolidowały one z

podziałem szprosów w oknach oryginalnych. Czyli zastosowanie mniejszej ilości podziałów , a te przewidziane powinny pokrywać się z podziałem okien oryginalnych. Należy wykonać projekty dla poszczególnych rodzajów okien .

Żaluzje

Zakłada się wykonanie niezbędnych napraw żaluzji uwzględniając gruntowny przegląd i naprawę konstrukcji metalowej, połączeń z murem. Elementy zniekształcone przewiduje się zdemontować i przywrócić im właściwą formę i ponownie zamocować na konstrukcji obiektu.

Ostateczny efekt po wykonaniu prac powinien zostać dostosowany kolorystycznie do pozostałych elementów znajdujących się na elewacji obiektu. Kolorystyka powłok zabezpieczających powinna zostać dobrana do koloru stolarki okiennej po remoncie.

PROPONOWANE ZABIEGI KONSERWATORSKIE

OKNA

1. Oczyszczenie powierzchni z wtórnych powłok.
2. Naprawy techniczne konstrukcji drewnianej okien.
3. Uzupelnienie przeszklenia, konieczne wymiany, uzupelnienie uszczelnień silikonami szklarskimi.
4. Wykonanie projektu podziałów konstrukcyjnych okien dubeltowych .
5. Wykonanie okien dubeltowych z zastosowaniem podwójnych szyb zespolonych.

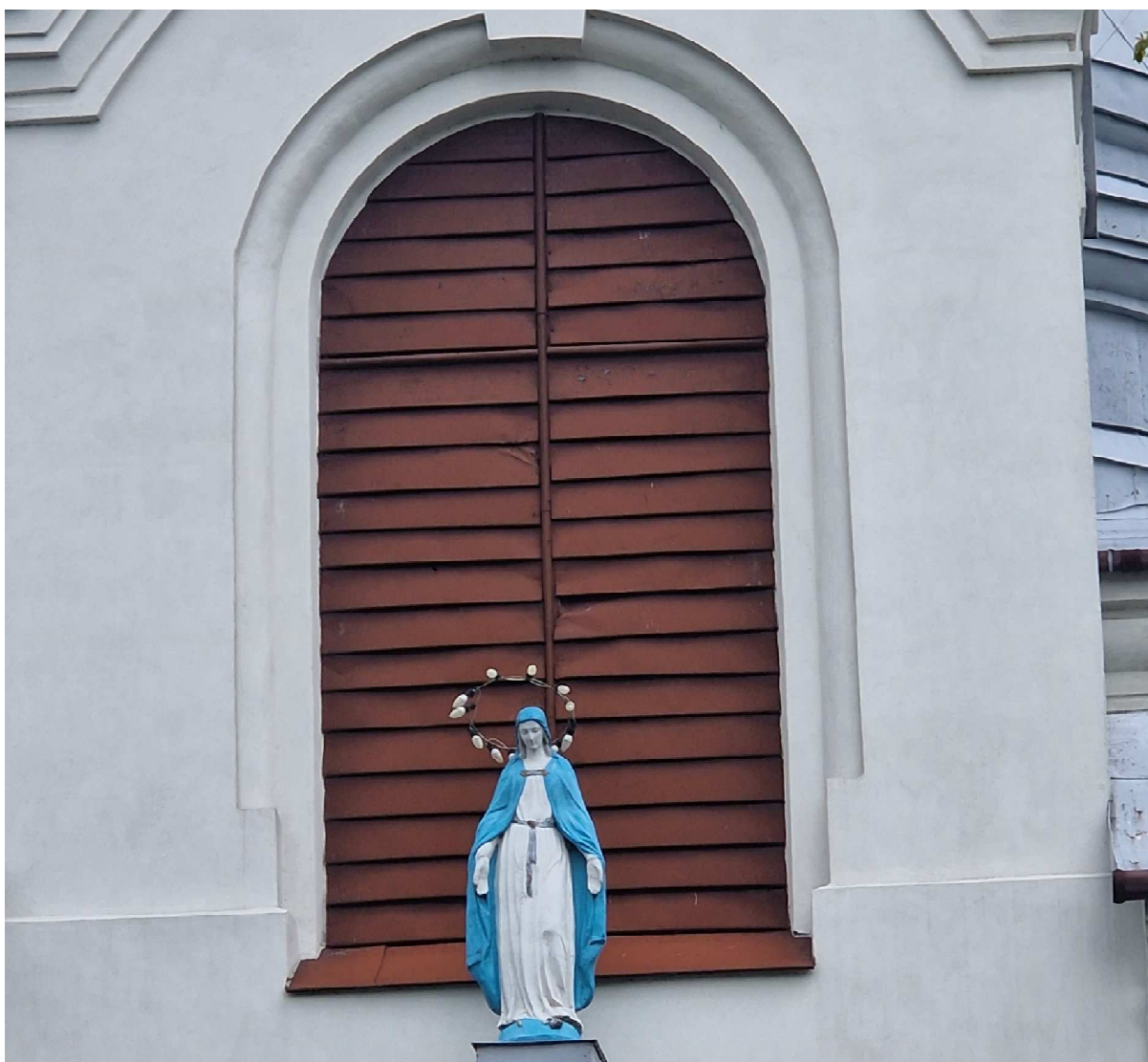
ŻALUZJE

1. Oczyszczenie powierzchni z wtórnych powłok.
2. Wykonanie zabiegów naprawczych (prostowanie zdeformowanych elementów).
3. Usunięcie źródeł korozji, wykonanie podkładów antykorozyjnych.
4. Wykonanie nowej powłoki zabezpieczającej zgodnej z kolorystyką pozostałych elementów elewacji (stolarka okienna).

Fot. 7 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, widok ogólny

Fot. 8 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, Żaluzje, strona frontalna.

Fot. 9 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 10 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 11 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 12 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 13 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Fot. 14 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, okna mniejszego rozmiaru, widoczne zniszczenia powłok malarskich.

Fot. 15 Kościół p.w. Narodzenia N.M.P. w Szóstce, zbliżenie ukazujące zniszczenia konstrukcji stolarki okiennej.

Opracowała

Konserwator Dziej Sztuki

mgr Zofia Kamińska